

WALORARYZACJA PRZYRODNICZA
Ocena wpływu przebudowy drogi na różnorodność biologiczną
drzewostanów

Obiekt: DROGA WEWNĘTRZNA

Lokalizacja: działki ewidencyjne

Staszów o nr ewid. 43/4, 42/5, 41/4, 40, 39, 38, 29, 30, 31, 32,

Wola Wiśniowska o nr ewid. 690, 691, 732, 695/1, 697, 698, 699, 700, 701/1, 703/1, 705, 706.

Gmina: STASZÓW

Powiat: STASZOWSKI

Województwo: ŚWIĘTOKRZYSKIE

Inwestor: NADLEŚNICTWO STASZÓW

ul. Oględowska 4

28-200 Staszów

Branża: DROGOWA

Opracowali:

mgr inż. Anna Woźniak

upr. MAP/0107/POOD/07

Data opracowania – wrzesień 2017r.

A. Część botaniczna

Spis treści str.

1. Wstęp
2. Charakterystyka roślinności występującej w rejonie przebudowy drogi
3. Chronione i rzadkie gatunki roślin występujące w bezpośrednim sąsiedztwie planowanej inwestycji
4. Siedliska Natura 2000 występujące w pobliżu przebudowy drogi
5. Określenie wpływu realizacji przebudowy drogi na chronione gatunki roślin i siedlisk przyrodniczych
6. Literatura wykorzystana oraz akty prawne

1. Wstęp

Przedmiotem niniejszej opinii jest ocena ewentualnego wpływu na cenne elementy szaty roślinnej tj. gatunki chronionych i rzadkich roślin, ginące zbiorowiska roślinne oraz na siedliska przyrodnicze Natura 2000 planowanej inwestycji, jaką jest przebudowa drogi leśnej w leśnictwie Golejów, Nadleśnictwa Staszów.

Podstawą niniejszej opinii są wyniki terenowej inwentaryzacji przyrodniczej przeprowadzonej w rejonie planowanej inwestycji oraz analiza dostępnych danych literaturowych. W terenie dokonano kartowania płatów roślinności oraz stanowisk cennych roślin wraz z niezbędną dokumentacją fotograficzną i kartograficzną. Przedmiotem opracowania było określenie przestrzennego rozmieszczenia gatunków chronionych i płatów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków chronionych prawem wspólnotowym określonym w załącznikach do I i II Dyrektywy Siedliskowej.

2. Charakterystyka roślinności występującej w rejonie planowanej przebudowy

W Nadleśnictwie Staszów, w obrębie Golejów, znajdują się dwa rezerваты przyrody: „Zamczysko Turskie” i „Dziki Staw”. Rezerwat „Zamczysko Turskie” został utworzony w 1979 roku dla zachowania i ochrony fragmentów starego drzewostanu lipowego (z pomnikowymi okazami lipy drobnolistnej) z do- mieszką wiązu i grabu, chronionych i rzadkich gatunków flory i fauny na siedlisku grądowym, a także pozostałości historycznych fortyfikacji na miejscu średniowiecznego grodziska. Posiada on plan ochrony ważny do 2023 roku i ma powierzchnię 2,45 ha, której całość przypada na po- wierzchnię leśną zalesioną (drzewostany).

Rezerwat „Dziki Staw” powstał w 1998 roku dla zachowania ponad stuletnich drzewostanów modrzewiowych oraz jeziora potorfowego z chronionymi gatunkami flory i fauny. Posiada on plan ochrony ważny do 2024 roku i ma powierzchnię 6,52 ha. Przeszło połowę – 3,51 ha – obejmuje powierzchnia leśna zalesiona (drzewostany). Reszta to powierzchnia nieleśna.

„Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe” w Nadleśnictwie Staszów obejmują drzewostany na powierzchni 9,54 ha. Stanowią je 4 obiekty: ZPK „Golejów”, ZPK „Rytwiany” i ZPK „Tarczyn” w obrębie leśnym Golejów, a także ZPK „Dębina nad Zimną Wodą” w obrębie leśnym

Klimontów. Drzewostany te objęte są kategorią ochronności „lasy stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody”.

Drzewostany objęte wiekoobszarowymi formami ochrony

9432,04 ha Nadleśnictwa Staszów, czyli 47% jego powierzchni, obejmują wielkopowierzchniowe formy ochrony przyrody:

obszary Natura 2000 - specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO): „Kras Staszowski” (PLH 260023), „Ostoja Żyznów” (PLH 260036),

obszar chronionego krajobrazu: „Jeleniowsko-Staszowski”.

Lasy stanowiące ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej

Tą kategorią ochronności objęto lasy wokół miejsc rozrodu i regularnego przebywania:

□ bociana czarnego – powierzchnia 256,80 ha w obrębach: Golejów (dwie strefy – 168,06 ha) i Klimontów (jedna strefa – 88,74 ha),

□ bielika – powierzchnia 97,40 ha w obrębie Golejów (jedna strefa).

Tak więc łącznie ochrona strefowa ptaków obejmuje w Nadleśnictwie Staszów 354,20 ha.

Dokładną lokalizację z podziałem na ochronę całoroczną i okresową podano w tabeli 24.

Lasy ochronne w obrębie leśnym Golejów o łącznej powierzchni 5141,11 ha, w tym:

Lasy glebochronne, wodochronne o powierzchni 5,36 ha,

Lasy wodochronne o powierzchni 4062,49 ha,

Lasy wodochronne, położone w granicach administracyjnych miast i w odległości do 10 km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców o powierzchni 185,12 ha

Lasy stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody, wodochronne o powierzchni 147,77 ha

Lasy stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody, wodochronne, położone w granicach administracyjnych miast i w odległości do 10 km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców o powierzchni 1,57 ha

Lasy stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody, stanowiące ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej, wodochronne o powierzchni 7,10 ha

Lasy stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody o powierzchni 3,57 ha

Lasy stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody, położone w granicach administracyjnych miast i w odległości do 10 km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców o powierzchni 1,40 ha

Lasy znajdujące się na stałych powierzchniach badawczych i doświadczalnych o powierzchni 1,12 ha

Lasy znajdujące się na stałych powierzchniach badawczych i doświadczalnych, położone w granicach administracyjnych miast i w odległości do 10 km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców o powierzchni 0,56 ha, w pododdziale:

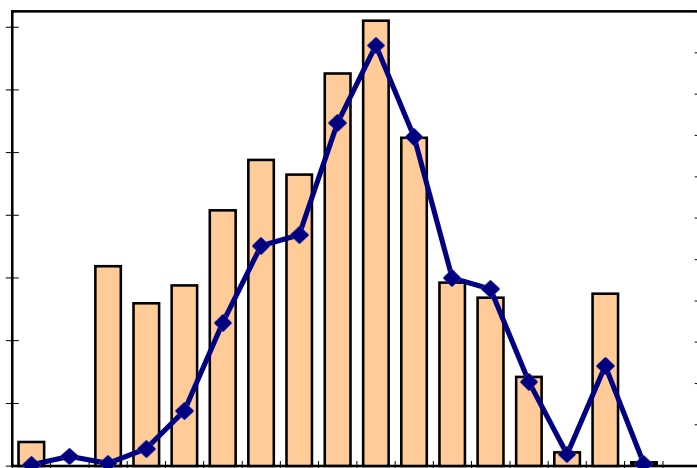
Lasy stanowiące drzewostany nasienne wyłączone z użytkowania rębnego o powierzchni 29,49 ha,

Lasy stanowiące ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej, wodochronne o powierzchni 153,80 ha,

Lasy stanowiące ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej o powierzchni 104,56 ha,
Lasy położone w granicach administracyjnych miast i w odległości do 10 km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców o powierzchni 428,93 ha,

Lasy mające szczególne znaczenie dla obronności i bezpieczeństwa państwa o powierzchni 8,27 ha,

Struktura wiekowa drzewostanów obrębu Golejów

3. Chronione i rzadkie gatunki roślin występujące bezpośrednim sąsiedztwie planowanej inwestycji.

Gatunki roślin z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej UE

Analiza dostępnych materiałów literaturowych, wyniki badań własnych z lat poprzednich oraz wyniki inwentaryzacji prowadzonej do celów niniejszej opinii nie wykazały na badanym terenie występowania stanowisk gatunków roślin z II Załącznika Dyrektywy Siedliskowej.

Gatunki roślin chronione prawem krajowym Rośliny objęte ochroną ścisłą

Analiza dostępnych materiałów literaturowych, wyniki badań własnych z lat poprzednich oraz wyniki inwentaryzacji prowadzonej do celów niniejszej ekspertyzy nie wykazały na badanym terenie występowania stanowisk gatunków roślin chronionych ściśle.

Rośliny objęte ochroną częściową

Bluszcz pospolity *Hedera helix* - stwierdzony na dwóch; stanowiskach Bluszcz występuje w zbiorowiskach grądowych i w strefie przejściowej między gładem i jedliną świętokrzyską. W sumie osobniki tego gatunku zajmują tu ok. 280 m².

Drabik drzewkowaty *Climacium dendroides* - chroniony gatunek mszaka stwierdzony w jednym miejscu w łęgu. Drabik porasta niewielki fragment dna lasu oraz gład narzutowy - w sumie na powierzchni 0,5 m²,

Kalina koralowa *Viburnum opulus* - stwierdzono pojedyncze krzewy w wydzieleniach w zbiorowiskach łęgowych.

Kopytnik pospolity *Asarum europaeum* - stwierdzono liczne stanowiska (w sumie płyty zajmują tu ponad 20 m²) oraz pojedyncze w pododdziałach 180h (5m²) i 180i (1 m²).

I

Kruszyna pospolita *Frangula alnus* - na omawianym obszarze występuje pospolicie na siedliskach borów mieszanych w zdegenerowanych zbiorowiskach grądowych oraz w jedlinie,

Porzeczka czarna *Ribes nigrum* - stwierdzono tylko jeden krzew porzeczki czarnej w łęgu.

Tuinowiec tamaryszkowy *Thuidium tamariscinum* - chroniony gatunek mszaka, który jest charakterystyczny dla wyżynnego jodłowego boru mieszanego.

Gatunki roślin z krajowej listy gatunków ginących i zagrożonych

Wyniki inwentaryzacji prowadzonej do celów niniejszej opinii nie wykazały na badanym terenie występowania stanowisk gatunków roślin umieszczonych na polskiej czerwonej liście gatunków zagrożonych wyginięciem.

Gatunki roślin z regionalnej listy gatunków ginących i zagrożonych

Jodła pospolita *Abies alba* - gatunek umieszczony na regionalnej czerwonej liście z kategorią zagrożenia LRlc - gatunki bliskie zagrożenia; występuje w wydzieleniach wzdłuż całej trasy drogi. Niekiedy tworzy lity i drzewostany w wieku ponad 40 lat w zbiorowisku jedliny świętokrzyskiej. W pozostałych wydzieleniach występuje pojedynczo w zbiorowiskach o charakterze grądów i borów mieszanych.

4. Siedliska przyrodnicze Natura 2000 występujące w bezpośrednim sąsiedztwie planowanej inwestycji

OZW SOO „Kras Staszowski” – PLH 260023 to obszar występowania lasów liściastych, borów, w tym borów mieszanych oraz siedlisk wodno-błotnych powstałych w lejkach krasowych. Obecność lejków krasowych i związana z nimi szata roślinna jest najcenniejszą wartością przyrodniczą tego regionu. Lejki są jednocześnie świetnym kalendarium historii szaty roślinnej panującej w okresie holoceni. Obszar obejmuje naturalne typy siedlisk oraz gatunki chronione i zagrożone w skali regionu i kraju.

5. Określenie możliwości realizacji planowanej inwestycji z uwzględnieniem występowania chronionych gatunków roślin i siedlisk przyrodniczych

Przeprowadzona inwentaryzacja wykazała występowanie w sąsiedztwie planowanej inwestycji 7 gatunków roślin objętych ochroną prawną (ochrona częściowa) oraz jednego gatunku z regionalnej listy roślin zagrożonych. Bezpośrednio nie są zagrożone na zniszczenie w trakcie realizacji inwestycji stanowiska gatunków roślin chronionych prawnie: kopytnika pospolitego,

kruszyny pospolitej, drabika drzewkowatego oraz kaliny koralowej. Generalnie wymienione gatunki są dość pospolite w lasach Nadleśnictwa Staszów. Występowanie ich nie jest zagrożone planowaną inwestycją, gdyż występują poza istniejącym pasem drogowym.

Inwentaryzacja przyrodnicza wykazała ponadto występowanie w bezpośrednim sąsiedztwie planowanej drogi 3 typy siedlisk przyrodniczych Natura 2000. Stwierdzono występowanie płatów lasów łęgowych (91EO), grądów (9170) i wyżynnego jodłowego boru mieszanego (91PO). żadne z wymienionych siedlisk nie jest zagrożone, występują poza pasem planowanych robót.

Z uwagi na fakt, że Dyrektywa Siedliskowa UE zobowiązuje państwa członkowskie do ochrony siedlisk przyrodniczych również poza obszarami Natura 2000, czego wyrazem jest obecnie wymóg oceny wpływu na środowisko dla planów urządzenia lasów w Nadleśnictwach oraz wymóg opracowywania raportów oceny oddziaływania na środowisko inwestycji prowadzonych przez Lasy Państwowe, istotnym jest ograniczenie wpływu na środowisko w trakcie nowych inwestycji.

Przebudowa dróg leśnych ma istotny walor przyrodniczy z uwagi na fakt ograniczenia niekontrolowanego ruchu pojazdów samochodowych, szczególnie w terenie podmokłym i trudnym z wysokim poziomem wody gruntowej. Inwestycje takie sprzyjają poprawie warunków ruchu pojazdów oraz zmniejszeniu pyłności i ograniczeniu hałasu.. Należy zwrócić uwagę, że budowa dróg to tylko jeden z elementów szeroko zakrojonych działań, które poprawiają dostępność do drzewostanów oraz ograniczają niekorzystne zmiany warunków gruntowo-wodnych. W pierwszym rzędzie w programach przebudowy dróg należy wykorzystywać naturalne możliwości materiałów miejscowych oraz prowadzić przebudowę dróg w sposób przyjazny dla środowiska przyrodniczo-leśnego. Z tego względu oraz z uwagi na wymóg ochrony różnorodności biologicznej w lasach przebudowa dróg nie powinna powodować istotnego uszczuplenia innych wartości przyrodniczych.

W omawianym przypadku przebudowa drogi leśnej w planowanej lokalizacji nie spowoduje zmniejszenia powierzchni siedlisk Natura 2000 oraz zniszczenia stanowisk 4 gatunków roślin chronionych. Biorąc pod uwagę zakres prac w trakcie inwestycji spowoduje zmniejszenie powierzchni terenu obecnie zajętego przez liczne objazdy.

6. Literatura wykorzystana oraz akty prawne

Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 roku w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory.

Gatunki roślin. Poradnik ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 - podręcznik metodyczny. Ministerstwo Środowiska, Warszawa. T. 6, s. 500.

Poradnik ochrony siedlisk Natura 2000. 2004. - podręcznik metodyczny.

Ministerstwo Środowiska - Warszawa

Rozporządzenie Ministra Środowiska nr 725 z dnia 16 maja 2005 r., w sprawie typów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, wymagających ochrony w formie wyznaczenia obszarów Natura 2000.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 lipca 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących roślin objętych ochroną (Dz. U. Nr 168, poz. 1764)

Ustawa z 3 października o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199 z dnia 7 listopada 2008)

Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 92 poz. 880, z późniejszymi zmianami)

3.

B. Część zoologiczna

Spis treści:

1. Wstęp, metodyka prac

2. Określenie możliwości realizacji planowanych inwestycji z uwzględnieniem występowania chronionych gatunków zwierząt

1. Wstęp, metodyka prac

Niniejsza dokumentacja stanowi ogólne rozpoznanie i charakterystykę fauny na terenie planowanego przedsięwzięcia polegającego na przebudowie drogi leśnej w Leśnictwie Golejów. Opracowano i scharakteryzowano występowanie najważniejszych gatunków zwierząt kręgowych i bezkręgowych na terenie planowanej inwestycji oraz w strefie przyległej, na którą mogą mieć wpływ analizowane prace w drodze powiązań pośrednich i wtórnych.

Prace prowadzono przy sprzyjających warunkach pogodowych. W celu analizy chronionych bezkręgowców lądowych przeprowadzono obserwacje przyżyciowe bez konieczności odłowów. Dla diagnozy występowania populacji chronionych bezkręgowców wodnych przeprowadzono czerpakowanie w cieku, obserwacje przyżyciowe. Dane uzyskano w okresie optymalnego rozwoju entomofauny przy odpowiednio wysokiej temperaturze z uwzględnieniem pojawów letnich pokoleń owadów - głównie motyli i licznych pojawach owadów społecznych (trzmiele, pozostałe błonkówki). Próba uzyskana podczas badań faunistycznych kręgowców jest także reprezentatywna i pozwala na poprawne określenie i charakterystykę zgrupowań fauny: ryb, płazów i gadów, ptaków, ssaków. Obserwacje ornitologiczne prowadzone były głównie w godzinach porannych i wieczornych bez konieczności płoszenia ptaków i ich nękania. Fauna gadów oceniana była w dni o wysokiej temperaturze przy ich wysokiej aktywności życiowej, płazy diagnozowano w oparciu o bezpośrednie obserwacje wizualne i nasłuch (także wieczorne) osobników dorosłych, a także na podstawie odłowów i czerpakowań dla ewentualnego wykrycia larw. Obserwacje skrzeku płazów prowadzono bez konieczności bezpośredniego kontaktu. Dane odnośnie teriofauny zbierano w drodze bezpośrednich obserwacji z użyciem sprzętu optycznego zapewniającego niepłoszenie zwierząt (lornetka i luneta). Do uzupełnienia charakterystyki ssaków wykorzystano dane z analizy zbioru zrzutek (wypluwek) ptaków drapieżnych z terenów przyległych.

Dla uzupełnienia opisu wykorzystano dane faunistyczne zgromadzone w kartotece przyrodniczej Mazowiecko - Świętokrzyskiego Towarzystwa Ornitologicznego. Wykorzystano także wszelkie dostępne dokumentacje i pozycje z literatury publikowanej.

- **Bezkręgowce**

Czerwończyk nieparek - *Lycaena dispar*

- **Ryby**

Minóg strumieniowy - *Lampetra planeri*

- **Płazy i gady**

Traszka grzebieniasta - *Triturus cristatus*, Kumak nizinny - *Bombina bombina*,

- **Ptaki**

Bąk - *Botaurus stellaris*,

Czapla biała - *Egretta alba*,

Bocian czarny - *Ciconia nigra*: obręb Golejów oddz. 258 g, Łabędź krzykliwy - *Cygnus cygnus*,

Kania czarna - *Milvus migrans*,

Bielik - *Haliaeetus albicilla*,

Błotniak stawowy - *Circus aeroginosus*,

Rybołów - *Pandion haliaetus*,

Puszczyk uralski - *Strix uralensis*,

Zimorodek - *Alcedo atthis*,

Dzięcioł czarny - *Dryocopus martius*, Dzięcioł średni - *Dendrocopos medius*, Lerka - *Lullula arborea*,

Jarzębatka - *Sylvia nisoria*,

Mucholówka białoszyja - *Ficedula albicollis*,

Gąsiorek - *Lanius collurio*.

- **Ssaki**

Nocek duży – *Myotis myotis*: obręb Kurozwęki oddz. 235 i, Bóbr europejski – *Castor fiber*, Wydra – *Lutra lutra*.

- **Mszaki**

Torfowiec- rodzaj *Sphagnum sp.* : obręb Golejów oddz.25 b; 258 h,j;

Widłoząb – rodzaj *Dicranum sp.* . : obręb Golejów oddz. 9 b; 10 b; 14 a; 15 d; 21 d; 22 k; 29 c,g,h; 30 g; 31 b; 38 b,d; 39 a; 904 o;

- **Grzyby i porosty**

Chrobotki – rodzaj *Cladonia sp.* : obręb Golejów oddz. 16 b; 904 o,p;

Gajnik lśniący - *Hyloconium splendens*: obręb Golejów oddz.29 c; 30 g; 39 a;

Płonnik – rodzaj *Politrychum sp.* : obręb Golejów oddz.1 a; 5a; 6 b; 7 d; 26 d; 258 f; 335 a;

2. Określenie możliwości realizacji planowanych inwestycji z uwzględnieniem występowania chronionych gatunków zwierząt

Teren inwestycji zlokalizowany jest poza obszarami chronionymi takimi jak park krajobrazowy czy obszar sieci Natura 2000. Nie wykazano na jego terenie gatunków o znaczeniu wspólnotowym. Gatunki te zlokalizowane zostały podczas prac terenowych w strefie przyległej będącej zarazem strefą oddziaływania pośredniego inwestycji. Są to: gąsiorek w liczbie dwóch par na terenach otwartych na N od inwestycji oraz dzięcioł czarny (1 stanowisko lęgowe w borze mieszanym na SW od przedsięwzięcia) i żuraw - 1 stanowisko lęgowe (rodzina ptaków) na rozlewiskach w lesie lęgowym. Nie przewiduje się negatywnego oddziaływania na w/w gatunki o znaczeniu unijnym. Inwestycja znajduje się na typie siedliska odmiennym niż preferowane przez gąsiorka i dzięcioła czarnego, nie zmieni także właściwości siedliskowych stanowisk tych gatunków. W przypadku żurawia wpłynie dodatnio na stanowisko w sąsiedztwie poprzez zwiększenie dostępu do odpowiednich żerowisk, stworzenie miejsca wodzenia. młodych. Nie przewiduje się istotnego i znacząco negatywnego oddziaływania na pozostałe gatunki rzadkie, średnioliczne i nieliczne wykazane wokół planowanej inwestycji.

Pozostałe gatunki wykazanych zwierząt chronionych są w Polsce szeroko rozpowszechnione w liczebnościach dla wykazanych gatunków ptaków, w przedziałach od 200 tys. par do 10 mln. par i ubytek miejsc lęgów i rozrodu nie stanowi istotnego zagrożenia w skali lokalnej i regionalnej. Oddziaływanie na powyższe gatunki będzie miało charakter chwilowy i krótkotrwały oraz nieznaczący. W drodze oddziaływań wtórnych oraz pośrednich dla części gatunków związanych ze środowiskiem leśnym nastąpi wzrost liczebności po realizacji przedsięwzięcia. Nowopowstała droga przyczyni się do zwiększenia różnorodności biologicznej tego terenu, stworzenia nowych miejsc do rozrodu zwierząt związanych ze środowiskiem wodnym (płazy - żaby, traszki, ropuchy, kumaki, rzekotki, , gady - zaskroniec, ptaki - blaszkodziobe, chruściele, brodzące, siewkowe, ssaki - bóbr, rzęsorek). W chwili obecnej, na podstawie lustracji terenowej, nie wykazano takich gatunków zwierząt.

Realizację przedsięwzięcia należy przeprowadzić poza okresem głównej aktywności rozrodczej płazów i poza okresem lęgowym ptaków. Proponowany termin to sierpień - listopad.

